

A Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta az ún. K-vitamin ügyben hozott elsőfokú ítéletet

A gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége miatt L. Cs. és társa ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Ítéltábla nem találta alaposnak sem a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezést, sem pedig a felmentésért bejelentett védelmi fellebbezéseket. A 2021. június 02-án tanácsulésen meghozott és ugyanezen a napon jogerős végzésével helybenhagyta a Budapest Környéki Törvényszék elsőfokú ítéletét.

A Budapest Környéki Törvényszék a 2020. február 6-án kihirdetett ítéletével a vádlottakat bűnösnek mondta ki gondatlan emberölés vétségében. Ezért az I. rendű vádlottat 1 év 6 hónap, a II. rendű vádlottat 1 év fogház fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását mindkét vádlott esetében 2 év próbaidőre felfüggesztette és a vádlottakat előzetes mentesítésben részesítette. Rendelkezett továbbá a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség megfizetéséről.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint a vádlottak házastársak. Első gyermekük 2010-ben, második gyermekük, L. E. – az ügy sértettje – 2012. november 12-én született. Harmadik gyermekük 2013-ban jött a világra.

A II. rendű vádlott egyik gyermekével való várandóság idején sem vette igénybe a védőnői szolgálatot és terhesgondozásra sem járt. A II. rendű vádlott 2012. október 9-én szerződést kötött, hogy otthonszülés keretében egy Kft. szolgáltatásait igénybe kívánja venni. A Kft. a szükséges tájékoztatásokat szóban és írásban átadta a II. rendű vádlottnak, de mindezekről a tájékoztatásokról az I. rendű vádlottnak is tudomása volt, aki a sértett születésénél is jelen volt.

A sértett születését követően K-vitamin profilaxist nem kapott, mely a vérzékenység megakadályozására hivatott. Ezt a vitamint egészségügyi intézményben történt szülést követően beadják az újszülöttnak. A gyermeket az előírásoknak megfelelően újszülött gyógyász megvizsgálta és tájékoztatta a szülőket a K és D-vitamin adásával kapcsolatos teendőkről, a kötelező szűrővizsgálatról és a kötelező BCG oltásról. Az anyagcsere szűrővizsgálathoz a vért az újszülött gyógyász le akarta venni, azonban ezt a szülők írásban elutasították. K-vitamint a szülést követően második alkalommal, egyhetes korban kellett volna kapni a gyermeknek, azonban ekkor sem kapott.

A vádlottak 2012. december 4-én házi gyermekorvosnál jártak a gyermekkel, de K-vitamin pótlást ott sem kapott. 2012 decemberében a vádlottak lakhelyén fűtési problémák voltak, ezért rokonokhoz és ismerősökhöz fordultak, hogy fogadják be őket és gyermekeiket hosszabb időre. A gyermeknél a K-vitamin be nem adása miatt ekkor már koponyaüri vérzés alakult ki, azonban ennek látható jelei nem voltak.

2013. január 1-jén a sértett gyakran sírt, enni nem akart, 17 óra körül sugárban hányt. A sértettet a vendéglátó orvoshoz akarta vitetni, ezért felhívta 17 óra 31 perckor I. rendű vádlottat, aki közölte, hogy nem vihetik orvoshoz. A gyermek rövidesen ismét és többször hányt, bőrének színe megváltozott. Az első mentőautó hívására 21 óra 39 perckor került sor, ami 22 óra 12 perckor érkezett a helyszínre, azonban perceken belül az esetkocsi is megérkezett. A sértettet a mentők 23 óra 24 perckor a SOTE I. sz. gyermekgyógyászati klinikájának átadták, ahol 2013. január 8-án agyvérzés következtében elhunyt.

A vádlottak már a sértett születése előtt igyekeztek gyermekeiket távoltartani a magyar egészségügyi ellátástól és csak szükség esetén fordultak bizalmatlanságukban orvoshoz. Hasonló okból a védőnői szolgáltatásokat is visszautasították. Meg voltak győződve arról, hogy maguk jobban tudják, hogy mely eljárás szolgálja, vagy épp károsítja az egészséget. A sértett születését megelőzően

is határozott álláspontjuk volt, hogy a mesterséges K-vitaminra nincs szüksége az újszülöttnak, mert az anya méhlepényéből és a szoptatás idején az anya szervezetéből is elegendő mennyiség áll rendelkezésére. Meggyőződésük volt, hogy a művi K-vitamin és azt hordozó Konakion nem megfelelő készítmény, melyet az orvoslás csak tévedésből alkalmaz és ír elő a véralvadáshoz. A sértett születését megelőzően leszögezték, hogy az újszülött részére semmilyen művi anyag beadásához nem járulnak hozzá.

A vádlottak a bűncselekmény elkövetését tagadó védekezésével szemben a törvényszék a bizonyítás eredményeként azt állapította meg, hogy a K-vitamin beadása a szülők kötelessége lett volna, erről ők tudomással bírtak, ám ennek ellenére elmulasztották, illetve visszautasították azt. Könynyelműen bizakodtak abban, hogy mulasztásuk mégsem fogja veszélyeztetni gyermekük egészségét, életét. Szülői mulasztásuk ok-okozati viszonyban áll a sértett halálával, mivel azt közvetetten a K-vitamin beadásának elmaradása idézte elő.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a vádlottak terhére büntetésük súlyosításáért és az előzetes mentesítés mellőzéséért, a vádlottak védői felmentésért jelentettek be fellebbezést. A fellebbviteli főügyészség a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak, a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezést változatlanul fenntartotta.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával folytatta le az eljárást, a védelemnek a törvényes vád hiányára vonatkozó álláspontját nem találta megalapozottnak. Az elsőfokú bíróság kellően indokolt végzésekkel utasította el a vádlottak és védőik többször is előterjesztett, a nyilvánosság kizárására irányuló indítványait, a zárt tárgyalás elrendelésének egyetlen oka sem merült fel a tárgyalás nyilvánosságához fűződő közérdekekkel szemben. Az elsőfokú bíróság a beszerzett bizonyítékokat egyenként és összességében túlnyomórészt helyesen értékelte, mérlegelte. A tényállás részbeni megalapozatlanságát az ítéletábra az iratok tartalma és az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésével kiküszöbölte.

A csecsemő halálának közvetlen oka – azaz a koponyaűri vérzés következtében az agyállomány beékelődése, keringési és légzési elégtelenség – egyértelmű és vitathatatlan tény, ezt az eljárásban senki nem kérdőjelezte meg, csak azt, hogy milyen mechanizmus, kinek a magatartása vagy mulasztása idézte elő. Mivel a szakvélemények mindvégig arra mutattak, hogy az agyvérzést a véralvadást elősegítő faktorokat működésbe hozó K-vitamin hiánya okozta, azt kellett tisztázni, hogy az újszülött részesült-e bármikor is ilyen vitamin-pótlásban. Az elsőfokú bíróság hibátlan mérlegeléssel és érveléssel vezette le, hogy a sértett a kórházi ellátását megelőzően egyáltalán nem kapott K-vitaminszintet, és mi állt ennek a hátterében. Megállapítható volt, hogy a K-vitamin profilaxis nem szabadon választható, hanem kötelező érvényű előírás az otthonszülésnél éppúgy, mint intézményi szülés esetében. A sértett világra jövetelénél közreműködőknek és az újszülött vizsgálatot elvégző orvosnak is tudnia kellett erről, akik azonban a szülők ellátást visszautasító nyilatkozata miatt nem adtak K-vitaminszintet a csecsemőnek. Kizárható volt, hogy öröklött vagy szerzett véralvadási zavar állt volna a vérzékenység hátterében, mint ahogy az is, hogy az agyvérzést a kórházba szállítás, illetve a kórházi ellátás során orvosi műhiba okozta volna.

A visszautasítási jog gyakorlásának korlátja az, hogy az ellátás elmaradása mások életét vagy testi épségét nem veszélyeztetheti. Mivel a K-vitaminszint elmaradása a szakértői vélemények szerint *közvetlenül* nem veszélyezteti a csecsemő életét, így a visszautasítás jogát, azaz annak megtiltását, hogy az orvosok a K-vitaminszintet az újszülött sértettnek beadják a vádlottak – törvényes képviselőiként – jogszerűen gyakorolhatták. Az egészségügyi önrendelkezési jogkörben gyakorolt visszautasítás ugyanakkor azzal a következménnyel jár, hogy az ellátás igénybevételével elhárítható veszélyért és az abból származó eredményért a felelősség a visszautasító személyre áthárul. Mivel a K-vitaminszint elmaradása és a sértett halála között az okozati összefüggés fennáll, büntetőjogi

értelemben a vádlotti visszautasítás közvetetten a sértett halálához vezetett. Az elsőfokú bíróság tehát okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére. A cselekményük jogi minősítését annyiban kellett pontosítani, hogy nem tudatos, hanem hanyag gondatlanság terhelte őket. A tőlük várható körültekintéssel, tájékozódással fel kellett volna ismerniük, hogy a K-vitamin visszautasításából eredő mulasztás akár gyermekük halálához is vezethet.

A vádlottak a sértett haláláért még a másodfokú eljárásban is másokat hibáztattak, a felelősségvállalás és a büntudat teljes hiánya jellemezte viselkedésüket. A fellebbezési eljárásban előadott védekezésük is azt igazolta, hogy tettükkel egyáltalán nem szembesültek.

Amikor a gyermek elvesztése egyúttal az elkövetőt is sújtja, a joghátránynak elsődlegesen a generális prevenció, mások hasonló gondatlanságtól való visszatartását kell szolgálnia, de a jelen ügyben nem enyészett el teljes mértékben az egyéni megelőzéshez fűződő büntetési cél jelentősége sem. Ez, valamint az általános megelőzési célok meghatározó jelentősége a magyarázata annak, hogy a vádlottak javára értékelhető körülmények bővülése (a gondatlanság enyébb formája, a további időmúlás) ellenére a büntetés enyhítésére nem látott lehetőséget a másodfokú bíróság, ugyanakkor annak súlyosítását sem tartotta indokoltnak.

Az ítéletábra eljáró tanácsának álláspontja szerint mindenki számára egyértelműnek és kifejezettnek kell lennie, hogy aki szülőként gyermeke egészségét, életét kockára téve nem győződik meg az adott ellátás mögött meghúzódó orvostudományi állásponttól, az ellátás visszautasításának lehetséges következményeiről, és az így meghozott döntésének következtében a gyermeke életét veszti, az büncselekményt követ el, és ezért büntetéssel kell számolnia. A szülőt önhibából – tőle elvárható figyelmetlenségből és körültekintés elmulasztásából – eredő téves feltevése akkor sem mentesítheti e következmények alól, ha azt nem egyedül ő hiszi helyesnek, hanem a természettudományosan igazolt orvosi állásponttól eltérő nem-konvencionális eljárásokat alkalmazó kisebb társadalmi csoportok nézeteiben is megjelenik, és akkor sem, ha az orvossal egyetértésben, vele megegyezve térnek el az orvos számára egyébként kötelezően előírt protokolltól, mert mindenkit egyedileg, önállóan terhel a gondossági kötelezettség. A gyermek nemzetközi egyezményben is deklarált mindenek felett álló érdeke, az élethez, egészséges fejlődéshez és gondoskodáshoz való joga megköveteli, hogy a szülő a rendelkezési és döntési jogkörét ezzel összhangban gyakorolja: a szülő a gyermeke életét megalapozatlan meggyőződése mentén nem kockáztathatja.

A másodfokú határozat a meghozatala napján jogerőre emelkedett. Az ítéletábra haladéktalanul gondoskodott annak a felek részére történő kézbesítése iránt.

Budapest, 2021. június 11.

*Fővárosi Ítéletábra
Sajtótitkárság*